

KULTŪRA IR VISUOMENĖ
SOCIALINIŲ TYRIMŲ ŽURNALAS

CULTURE AND SOCIETY
JOURNAL OF SOCIAL RESEARCH

2012 3 (2)

ISSN 2029-4573

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
SOCIOLOGIJOS KATEDRA

KULTŪRA IR VISUOMENĖ
SOCIALINIŲ TYRIMŲ ŽURNALAS

CULTURE AND SOCIETY
JOURNAL OF SOCIAL RESEARCH

2012 3 (2)

Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
Kaunas, 2012

REDAKTORIŲ KOLEGIJA (EDITORIAL BOARD)

Vyriausiasis redaktorius (Editor-in-Chief)

Artūras Tereškinas, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Redaktorius (Managing Editor)

Apolonijus Žilys, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Nariai (Editorial Board Members)

Timofey Agarin, *Aberdyno universitetas (University of Aberdeen, UK)*

Vytis Čiubrinskas, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Serge Ebersold, *Nacionalinis aukštasis švietimo ir tyrimų siekiant jaunų neįgalųjų ugdymo ir adaptuoto mokymo institutas (Institut national supérieur de formation et de recherche pour l'éducation des jeunes handicapés et les enseignements adaptés, France)*

Christian Giordano, *Friburgo universitetas, Šveicarija (University of Fribourg, Switzerland)*

Jūratė Imbrasaitė, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Kristina Jaskytė, *Džordžijos universitetas (University of Georgia, USA)*

Jacek Kurczewski, *Varšuvos universitetas (Warsaw University, Poland)*

Gediminas Lankauskas, *Redžainos universitetas, Kanada (University of Regina, Canada)*

Vylius Leonavičius, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Aušra Maslauskaitė, *Lietuvos socialinių tyrimų centras (Lithuanian Centre for Social Research)*

Rasa Naujanienė, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Berardino Palumbo, *Mesinos universitetas (University of Messina, Italy)*

Jolanta Pivorienė, *Mykolo Romerio universitetas (Mykolas Romeris University)*

Jolanta Reingardė, *Europos lyčių lygybės institutas (European Institute for Gender Equality, Lithuania)*

Jonas Ruškus, *Vytauto Didžiojo universitetas (Vytautas Magnus University)*

Stanley L. Witkin, *Vermonto universitetas (University of Vermont, USA)*

Informacija apie žurnalo referavimą tarptautinėse duomenų bazėse / Abstracting and indexing services:

Index Copernicus (<http://journals.indexcopernicus.com/masterlist.php?>); *DOAJ* (*Directory of Open Access Journals*, <http://www.doaj.org/doaj?func=openurl&issn=20294573&genre=journal>).

Leidžiamas nuo 2010 metų 2 kartus per metus.

Turinys

Kultūra ir visuomenė 3 (2)

Artūras Tereškinas

Pratarmė 7

Aplinkosaugos sociologija

Gabriela de la Mora de la Mora

Socialiniai nuosavybės santykiai ir mokestis už aplinkosaugos paslaugas:
Meksikoje esančios kaimo bendruomenės atvejis 11

Ekonomikos sociologija

Marius Kalanta

Kapitalizmo įvairovės prieiga: diskurso vaidmuo aiškinant koordinavimo
procesą 29

Religijos sociologija

Milda Ališauskienė

Šiuolaikinis hinduizmas ir Lietuvos religinis laukas 51

Negalios sociologija

Rūta Ruolytė-Verschoore

Jonas Ruškus

„Pradžią turi kurti pats“: neįgaliųjų studentų dalyvavimas aukštosiose
mokyklose Lietuvoje 71

Socialinis darbas

Daiva Skučienė

Individualaus pasirinkimo pensijų sistemoje ribotas racionalumas . . . 95

Sandra Krutulienė

Gyvenimo kokybė: sąvokos apibrėžimas ir santykis su gero gyvenimo
terminais 117

Recenzija

Gergely Rosta

Ar religija yra svarbi? 131

APIE AUTORIUS 135

AUTORIAMS 137

Contents

Culture and Society 3 (2)

<i>Artūras Tereškinas</i>	
Preface	7
Environmental Sociology	
<i>Gabriela de la Mora de la Mora</i>	
Social Property Relations and Payment for Environmental Services. A Case Study in a Rural Community in Mexico	11
Economic Sociology	
<i>Marius Kalanta</i>	
Varieties of Capitalism: The Role of Discourse in Explaining Coordination.	29
Sociology of Religion	
<i>Milda Ališauskienė</i>	
Contemporary Hinduism and the Religious Field in Lithuania	51
Sociology of Disability	
<i>Rūta Ruolytė-Verschoore, Jonas Ruškus</i>	
“Everything Depends on You”: Disabled Students’ Participation in Lithuanian Higher Education Institutions	71
Social Work	
<i>Daiva Skučienė</i>	
Bounded Rationality of an Individual Choice in the Lithuanian Pension System	95
<i>Sandra Krutulienė</i>	
Quality of Life: Definition of the Concept and Its Relation to the Notion of Good Life	117
Book Reviews	
<i>Gergely Rosta</i>	
Does Religion Matter?	131
ABOUT THE AUTHORS	136
MANUSCRIPT SUBMISSION GUIDELINES	138

Pratarmė

Kaip ir ankstesniuose žurnalo numeriuose, šiame taip pat buvo stengiamasi perteikti kuo įvairesnį tyrimo sričių, mokslo disciplinų, teorinių perspektyvų ir metodologijų vaizdą. Šio numerio straipsniai skirti aplinkosaugos, ekonomikos, religijos, negalios sociologijai ir socialiniam darbui. Lietuvos ir užsienio mokslininkai analizuoja socialinius nuosavybės santykius, koordinavimą kapitalizmo įvairovės prieigoje, šiuolaikinį hinduizmą Lietuvos religiniame lauke, neįgaliųjų studentų padėtį Lietuvos aukštajame moksle, individualų pasirinkimą pensijų sistemoje viešajame diskurse ir gyvenimo kokybės apibrėžimą bei jo sąsajas su kitomis gero gyvenimo sąvokomis.

Mokslininkė iš Meksikos Gabriela de la Mora de la Mora aptaria atvejį *Chichila* kaimo bendruomenės (Meksika), kuri įgyvendino vietinį mokesčio už aplinkosaugos paslaugas, teikiamas kaimyniniam *Taxco* miestui, projektą. Remdamasi kokybinio tyrimu, autorė atskleidžia, kaip tiesioginis gamtos išteklių valdymas įgalina vietinės bendruomenės narius sukurti savo pačių nuosavybės ir aplinkosaugos paslaugų sampratas.

Straipsnyje „Kapitalizmo įvairovės prieiga: diskurso vaidmuo aiškinant koordinavimo procesą“ Marius Kalanta susitelkia ties koordinavimo kapitalizmo įvairovės prieigoje analize. Naudodamasis diskurso priemonėmis, kurios grindžiamos Paulo Ricoeuro diskurso teorija ir Romano Jacobsono diskurso modeliu, ir nagrinėdamas koordinavimo būdus, autorius išskiria reikšmės formavimuisi esminius veiksnius.

Milda Ališauskienė savo straipsnyje analizuoja šiuolaikinio hinduizmo reiškinių Lietuvoje, jo apibrėžties ir saviidentifikacijos problemas, raiškos formų įvairovę ir santykį su visuomene. Remdamasi empirinio tyrimo, atlikto 2006 m., duomenimis, ji teigia, kad šiuolaikiniam hinduizmui atstovaujanti bendruomenė ir jų sekėjai suformuoja Lietuvoje tam tikrą dvasingumo terpę, kurią gana palankiai priima visuomenė, nes nelaiko jos grėsme vyraujančiai religijai – katalikybei. Autorė taip pat atskleidžia šiuolaikinio hinduizmo formų raiškos įvairovę Lietuvoje.

Straipsnyje „Pradžią turi kurti pats: neįgaliųjų studentų dalyvavimas aukštosiose mokyklose Lietuvoje“ Rūta Ruolytė-Verschoore ir Jonas Ruškus nagrinėja neįgaliųjų studentų padėtį Lietuvos aukštajame moksle. Jų teigimu, siekdami aukštojo mokslo, neįgalūs studentai susiduria su tam tikromis kliūtimis: nepritaikyta fizinė ir informacinė aplinka, trūksta lankstumo organizuojant studijų procesą, nėra specialiųjų paslaugų, egzistuoja skeptiškas akademinės bendruomenės požiūris į neįgaliųjų gebėjimus studijuoti. Todėl

patys neįgalūs studentai siekia keisti akademinės bendruomenės požiūrį į juos ir studijų organizavimo procesą.

Analizuodama individualų pasirinkimą pensijų sistemoje, Daiva Skučienė tvirtina, kad, kalbant apie pensijų sistemą viešajame diskurse, itin pabrėžiamas individualus pasirinkimas, tačiau visai neatsižvelgiama į jo ribotą racionalumą, t. y. į tai, kad gyventojai yra nepakankamai informuoti apie socialinio draudimo sistemą ir investavimą, kad kaupiamajoje pensijų sistemoje jie elgiasi inertiskai ir netinkamai pasirenka investavimo rizikas.

Paskutiniame šio numerio straipsnyje Sandra Krutulienė išgrynina gyvenimo kokybės sampratą ir išryškina skirtingų gyvenimo kokybės apibrėžimų konstravimą veikiančius aspektus.

Šį žurnalo numerį užbaigia neseniai išėjusios mokslinės knygos, skirtos religijos sociologijai, recenzija.

Artūras Tereškinas

Preface

As in the previous issues of the journal, scholars from different research fields participate in this issue that encompasses a variety of critical, theoretical and methodological approaches and registers.

In her article “Social Property Relations and Payment for Environmental Services: a Case Study in a Rural Community in Mexico,” Gabriela de la Mora de la Mora presents a case study centered on the rural community of Chichila, Mexico, which has implemented a local project of payment for environmental services to the neighboring town of Taxco. The author demonstrates that direct control of natural resources helps local people in the community to construct an idea of property and their own concept of environmental services.

Marius Kalanta focuses on coordination that in the Varieties of Capitalism approach is described as ways in which firms and other actors engage in political-economic relations. His article contributes to the analysis of main conditions influencing the establishment of coordination and the achievement of particular coordination equilibriums in political economy.

In her article “Contemporary Hinduism and the Religious Field in Lithuania,” Milda Ališauskienė examines contemporary Hinduism in Lithuania, the issues of its identification and definition, a variety of its forms and public attitudes towards it. According to her, studies and research of “living Hinduisms” in Lithuania are under-developed because these groups distance themselves from the traditional religion and emphasize their aims to disseminate spirituality. Ališauskienė’s research demonstrates that, on the one hand, the majority of communities representing contemporary Hinduism in Lithuania form a spiritual milieu supported by society, because they are not perceived as a threat to Catholicism; and, on the other hand, members of Hinduism groups experience antagonism towards their beliefs and practices from their relatives and friends.

Rūta Ruolytė-Verschoore and Jonas Ruškus analyze the position of disabled students in the Lithuanian higher education institutions. Their research demonstrates that students with disabilities encounter a variety of obstacles: a lack of access to physical and informational environment, a lack of flexibility in study organization process, the absence of special services and academic community’s skeptical attitude towards their study abilities. However, the authors also show that civically engaged disabled students are able to make higher education institutions more hospitable to disabled people and more acceptable of disability.

In her article “Bounded Rationality of an Individual Choice in the Lithuanian Pension System,” Daiva Skučienė evaluates the topic of individual choice in the Lithuanian pension system and the limits of its rationality in public discourse. Although individual choice and personal responsibility are particularly emphasized in the Lithuanian public discourse, the bounded rationality of an individual choice in the Lithuanian pension system is related to the population’s lack of information on the pension system.

Sandra Krutulienė focuses on the definition of quality of life and its relation to other notions of good life such as welfare, well-being and the standard of living. The author argues that in order to clarify the content of these definitions, different aspects affecting the formation of various notions of the quality of life should be analyzed and explicated.

This issue of the journal also includes a review of a recently published academic book in the field of the sociology of religion.

Artūras Tereškinas

Apie autorius

Milda Ališauskienė	Dr., Vilniaus universiteto Orientalistikos centro mokslininkė stažuotoja (post doc)
Gabriela de la Mora de la Mora	PhD, Autonominio Nuevo Leono universiteto (Meksika) Socialinių mokslų instituto tyrėja ir asocijuotoji profesorė
Marius Kalanta	Vytauto Didžiojo universiteto Sociologijos katedros doktorantas
Sandra Krutulienė	Vilniaus universiteto Sociologijos katedros doktorantė
Gergely Rosta	Dr., Miunsterio universiteto (Vokietija) ekselencijos centro „Religija ir politika“ mokslo darbuotojas
Rūta Ruolytė-Verschoore	Vytauto Didžiojo universiteto Sociologijos katedros doktorantė
Jonas Ruškus	Dr., Vytauto Didžiojo universiteto Socialinio darbo katedros profesorius
Daiva Skučienė	Dr., Lietuvos socialinių tyrimų centro vyresnioji mokslo darbuotoja

About the Authors

- Milda Ališauskienė** Dr., postdoctoral fellow at the Centre of Oriental Studies, Vilnius University (Lithuania)
- Gabriela de la Mora de la Mora** PhD, Researcher and Associated Professor at the Social Sciences Institute, Autonomous University of Nuevo Leon (Mexico)
- Marius Kalanta** PhD candidate at the Department of Sociology, Vytautas Magnus University (Lithuania)
- Sandra Krutulienė** PhD candidate at the Department of Sociology, Vilnius University (Lithuania)
- Gergely Rosta** Dr., research associate at the Cluster of Excellence “Religion and Politics,” the University of Münster (Germany)
- Rūta Ruolytė-Verschoore** PhD candidate at the Department of Sociology, Vytautas Magnus University (Lithuania)
- Jonas Ruškus** Dr., Professor at the Department of Social Work, Vytautas Magnus University (Lithuania)
- Daiva Skučienė** Dr., senior researcher at the Lithuanian Social Research Centre (Lithuania)

Autoriams

Elektroninė straipsnio kopija siunčiama šiuo elektroninio pašto adresu: a.tereskinas@smf.vdu.lt. Rankraščiai turi atitikti citavimo ir nuorodų tvarką iš „Chicago Manual of Style, Documentation 2“ (15 leidimas). Kiekviename straipsnyje turi būti nurodytas autoriaus vardas, pavardė, afiliacija, adresas, telefonas, faksas ir elektroninio pašto adresas. Straipsnių apimtis neturi viršyti 8 000 žodžių kartu su išnašomis ir bibliografija. 250 žodžių santrauka turi būti pridėta prie straipsnio (jei straipsnis lietuvių kalba, santrauka anglų kalba, jei straipsnis anglų kalba – santrauka lietuvių kalba).

Citavimo ir nuorodų tvarka

Cituojamos literatūros nuorodos pateikiamos straipsnio tekste skliausteliuose su autoriaus pavarde ir publikavimo metais (Brown 1995). Citatos puslapis pateikiamas po kablelio po cituojamo šaltinio publikavimo metų (Brown 2005, 45).

Kiti pavyzdžiai tokie:

- dviejų autorių darbas: (Adams, Savran 2002);
- daugiau nei dviejų autorių darbas: (Bourdieu et al. 1999);
- du to paties autoriaus darbai tais pačiais metais: (Connell 1995a, 1995b);
- keletas skirtingų autorių darbų (Bourdieu 1999; Brown 1995; Connell 1995).

Visos cituojamos literatūros rodyklė pateikiama straipsnio gale. Toliau pateikiami keli citavimo pavyzdžiai.

Monografija:

- Stankūnienė, V. et al., sud. 2001. *Paramos šeimai politika: samprata ir patyrimas*. Vilnius: Lietuvos filosofijos ir sociologijos institutas.
- Brown, W. 1995. *States of Injury: Power and Freedom in Late Modernity*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Knygos skyrius arba straipsnis, publikuojamas knygoje:

- Rindzevičiūtė, E. 2005. „Identitetas ir saugumas Lietuvos kultūros politikos diskursuose“. In *Pažymėtos teritorijos*, sud. R. Goštautienė, L. Jablonskienė, 11–30. Vilnius: Tyto alba.
- Brod, H. 2002. „Studying Masculinities as Superordinate Studies.“ In *Masculinity Studies & Feminist Theory: New Directions*, ed. J. Kegan Gardner, 161–175. New York: Columbia University Press.

Straipsnis, publikuojamas žurnale:

- Kublickienė, L. 2000. „Šiuolaikinių lyties stereotipų sąlygotas maskuliniškas diskursas“. *Feminizmas, visuomenė, kultūra* 2: 101–108.
- Connell, R. 1993. „The Big Picture: Masculinities in Recent World History.“ *Theory and Society* 22 (5): 597–623.

Daugiau informacijos žr. „Chicago Manual of Style, Documentation 2“ (15 leidimas).

Manuscript submission guidelines

An electronic copy of a manuscript should be emailed to: a.tereskinas@smf.vdu.lt. Manuscripts should conform to relevant stylistic guidelines of the Chicago Manual of Style, Documentation 2 (15th edition). Each manuscript should include complete author name(s), affiliation(s), mailing address, phone, fax, and e-mail information. Articles should not exceed a maximum length of 8 000 words, including references and footnotes. An abstract of no more than 250 words should accompany your submission. Submitted articles will undergo blind peer review. Manuscripts should not have been published elsewhere in substantially similar form while being reviewed by the “Culture and Society”.

Examples of Citations and References

Citations of works are given in the text in chronological order by enclosing the author’s last name and the year of publication in parentheses – for example, (Brown 1995). Specific page or section citations follow the date, preceded by a comma: (Brown 2005, 45).

Other examples are as follows:

- for dual authorship, (Adams, Savran 2002);
- for more than three authors, (Bourdieu et al. 1999);
- for two works by the same author in a single year, (Connell 1995a, 1995b);
- for two or more works by different authors, (Bourdieu 1999; Brown 1995; Connell 1995).

Full documentation appears in the references. References must list all works cited in the text, including citations in footnotes. List works alphabetically by author and, under author, by year of publication.

The following are examples of references:

Entire book

- Brown, W. 1995. *States of Injury: Power and Freedom in Late Modernity*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Adams, R., Savran, D., eds. 2002. *The Masculinity Studies Reader*. Oxford: Blackwell Publishers.

Book chapter

- Brod, H. 2002. “Studying Masculinities as Superordinate Studies.” In *Masculinity Studies & Feminist Theory: New Directions*, ed. J. Kegan Gardner, 161–175. New York: Columbia University Press.

Journal article

- Connell, R. 1993. “The Big Picture: Masculinities in Recent World History.” *Theory and Society* 22 (5): 597–623.

For more information, consult the Chicago Manual of Style, Documentation 2 (15th edition).

Apie žurnalą

KULTŪRA IR VISUOMENĖ. Socialinių tyrimų žurnalas – tai referuojamas socialinių tyrimų žurnalas, pradėtas leisti 2009 m. Vytauto Didžiojo universitete. Žurnale apžvelgiami tarpdiscipliniai empiriniai ir teoriniai socialiniai tyrimai. Čia spausdinami įvairių akademinų disciplinų, tarp jų – sociologijos, socialinio darbo, antropologijos, lyčių ir komunikacijos studijų straipsniai. Taikant skirtingas metodologijas, *Kultūroje ir visuomenėje* analizuojamos temos, susijusios su tapatybių politika, globalizacija, socialine gerove, daugiakultūriškumu. Žurnale spausdinami straipsniai lietuvių ir anglų kalbomis. Žurnalas išeina du kartus per metus.

About the journal

CULTURE AND SOCIETY. Journal of Social Research is a peer-reviewed social research journal founded in 2009 at Vytautas Magnus University, Lithuania. It presents interdisciplinary empirical and theoretical scholarship in social sciences. The journal welcomes contributions from a wide range of relevant fields, including sociology, social work, anthropology, gender studies, media and communication studies. Using diverse methodologies, the articles in “Culture and Society” explore a variety of topics related to globalization, identity politics in contemporary world, social welfare and multiculturalism. Contributions in both Lithuanian and English are welcome. The journal is published twice a year.

Redakcijos adresas:

Vytauto Didžiojo universitetas
Sociologijos katedra
K. Donelaičio g. 52-309, LT-44244 Kaunas
El. paštas: a.tereskinas@smf.vdu.lt
Internetinė prieiga: <http://culturesociety.vdu.lt>

Address:

Vytautas Magnus University
Department of Sociology
K. Donelaičio g. 52-309, LT-44244 Kaunas, Lithuania
E-mail: a.tereskinas@smf.vdu.lt
<http://culturesociety.vdu.lt>

Ku-157 Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas / Culture and Society.
Journal of Social Research.

Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas / Culture and Society. Journal of Social
Research 3 (2). – Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2012. – 140 p.

ISSN 2029-4573

UDK 008(05)

Kultūra ir visuomenė
Socialinių tyrimų žurnalas

Culture and Society
Journal of Social Research

2012 3 (2)

Redaktoriai / Editors: Artūras Tereškinas (anglų k. / English),
Simona Grušaitė (lietuvių k. / Lithuanian)
Viršelio autorė / Cover designer Vilūnė Grigaitė
Maketo dizainerė / Graphic designer Rasa Švobaitė

2012 12 13. Tiražas 50 egz.
Užsakymo Nr. K12-186
Išleido / Published by Vytauto Didžiojo universitetas,
S. Daukanto g. 27, LT-44249 Kaunas